

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **P. T.**, zast. Mgr. Bohdanou Novákovou, advokátkou se sídlem Pod Terebkou 12, Praha 4, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2007, č. j. 59 Az 125/2006 – 24,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**
- III.** Odměna advokátky Mgr. Bohdany Novákové **se u r č u j e** částkou 5712 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

I.

Vymezení věci

Žalobce uvedl v žádosti o azyl dne 24. 10. 2006 a dále při pohovoru dne 31. 10. 2006 následující skutečnosti. V únoru 2002 měl na Ukrajině autonehodu. Podle jeho slov si majitel druhého automobilu přivolal telefonem své známé a požadoval po něm úhradu škody ve výši 10 000 EUR. Žalobce se snažil majiteli vozidla a jeho známým vysvětlit, že způsobená škoda není zdaleka tak vysoká, ale neuspěl. Policii k této nehodě ale nezavolal. Poté ho známí majitele druhého automobilu odvezli domů, kde jim musel zaplatit 500 až 600 USD, které v té době měl. Tyto osoby po něm dále požadovaly splatit celou částku 10 000 EUR do jednoho měsíce. Vyhrožovaly i jeho rodičům, že je připraví o dům. Proto se žalobce rozhodl najít práci v zahraničí, aby vydělal peníze na zaplacení škody na vozidle, do něhož narazil. Na chování neznámých osob si nikde nestěžoval ani nežádal o pomoc státní orgány, neboť dle jeho slov to nemělo cenu, jelikož majitel poškozeného auta byl prokurátorem Rovenské oblasti. Od té doby jej začali navštěvovat neznámí muži, kteří jej upozorňovali, že má splácet dluh za havarovaný automobil a vyhrožovali mu. Byl si vědom toho, že na Ukrajině nebude schopen vydělat dostatek peněz na splacení dluhu, obával se výhrůžek, a proto v květnu 2003 odcestoval do České republiky. O udělení mezinárodní ochrany se rozhodl požádat poté, co mu bylo uloženo správní vyhoštění. Po příjezdu do ČR začal nelegálně pracovat, dvakrát se pokusil v ČR legalizovat svůj pobyt, ale neúspěšně, a to jednak v roce 2004 a poté v srpnu 2006. V posledně uvedené době se pokusil získat vízum přes zprostředkovatele, ale pas mu nebyl vrácen. Pobýval tedy v České republice bez dokladů a dne 10. 10. 2006 mu bylo cizineckou policií v Klatovech uděleno správní vyhoštění na dobu tří let. V případě návratu do vlasti se žalobce obává (1) naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob, (2) možných zdravotních rizik z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií a (3) pronásledování z důvodu konverze z pravoslavné víry na evangelickou víru a nátlaku, aby přestoupil zpět k pravoslavné církvi.

Rozhodnutím žalovaného ze dne 2. 11. 2006, č. j. OAM-1198/VL-10-18-2006, byla zamítnuta žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Hlavní argumentem žalovaného byl závěr, že žalobce pobýval na území České republiky nelegálně od roku 2003, přičemž žádost o mezinárodní ochranu podal až v roce 2006 poté, co mu bylo cizineckou policií uděleno správní vyhoštění. Z toho žalovaný dovodil, že je naplněna díkce § 16 odst. 2 zákona o azylu, tj. že žalobce podal svou žádost s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, ačkoliv mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, přičemž žalobce neprokázal opak.

Žalobce brojil proti tomuto rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, ve které napadl zamítnutí své žádosti o mezinárodní ochranu jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 2 zákona o azylu. Žalobce namítal: (1) že o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu (do novely č. 165/2006 Sb. žádost o azyl – pozn. NSS) se dozvěděl až při udělení správního vyhoštění, přičemž žalovaný se s tímto argumentem vůbec nevypořádal; (2) že se žalovaný měl zabývat posouzením jeho žádosti z hlediska § 12 zákona o azylu; (3) že se žalovaný měl zabývat posouzením jeho žádosti z hlediska § 14a zákona o azylu; (4) že žalovaný porušil § 3 správního řádu, neboť nevyšel ze spolehlivě zjištěného stavu věci; a (5) že žalovaný porušil § 50 odst. 2 a 3 správního řádu, neboť

žalovaný vedl řízení tak, že neposílil důvěru žalobce ve správnost rozhodnutí a rovněž ve správním řízení nebyly zjištěny všechny rozhodné okolnosti svědčící v jeho prospěch.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 29. 8. 2007, č. j. 59 Az 125/2006 - 24, zamítl. V otázce aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu se krajský soud ztotožnil s názorem žalovaného, nicméně zkoumal i naplnění podmínek pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu a podmínek pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a téhož zákona. Pokud jde o důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, krajský soud konstatoval, že žalobce tvrdí, že byl vystaven vyhrožování ze strany soukromých osob, a nikoliv ze strany státu. V takovém případě může být podle krajského soudu *„jednotlivci ... poskytnuta ochrana jen tehdy, když ochrana poskytnuta ze strany země státní příslušnosti je nedostatečná nebo není poskytnuta vůbec“*. Krajský soud posléze konstatoval, že v projednávaném případě k takovému závěru nelze dospět, nicméně tento závěr blíže neodůvodnil. Pokud jde o důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu, krajský soud se spokojil s konstatováním, že žalobci nehrozí žádná z jednotlivých forem vážné újmy definovaných v § 14a odst. 2 zákona o azylu. Krajský soud neshledal důvodnými ani ostatní žalobní body převážně procesního charakteru.

II.

Shrnutí základních argumentů uvedených v kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

Žalobce („stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž uvedl důvody (ačkoliv tak neučinil explicitně) dle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) (nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem), dle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. (vady řízení před správním orgánem, které mohly ovlivnit zákonnost žalobou napadeného rozhodnutí s tím, že pro tyto důvodně vytýkané vady měl krajský soud žalobou napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit) a dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí krajského soudu, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí krajského soudu o věci samé).

Za prvé, stěžovatel brojil proti aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu. Stěžovatel napadá podle něj nesmyslnou konstrukci tohoto ustanovení, která spočívá v tom, že každý žadatel o mezinárodní ochranu (stěžovatel v kasační stížnosti uvádí výraz „žadatel o azyl“, který byl však od novely č. 165/2006 Sb. nahrazen výrazem „žadatel o mezinárodní ochranu“) se z povahy každé žádosti o mezinárodní ochranu snaží vyhnout nucenému vyhoštění. Dále stěžovatel uvádí, že dovedeno ad absurdum každý žadatel, který nepřicestoval do České republiky letecky, mohl požádat o mezinárodní ochranu „dříve“, ať už v jiné zemi, přes kterou do České republiky přicestoval, či na hranici, nicméně většina žadatelů podle stěžovatele žádá o mezinárodní ochranu až v přijímacím středisku ve Vyšních Lhotách. Důsledná aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu by tudíž vedla k zamítnutí téměř všech žádostí o mezinárodní ochranu. Stěžovatel dále uvádí, že § 16 odst. 2 zákona o azylu není u velké většiny žadatelů o mezinárodní ochranu, kterým bylo uděleno správní vyhoštění, aplikován, ačkoliv by aplikován být mohl, z čehož stěžovatel dovozuje diskriminaci v rozporu se zásadou rovnosti zakotvenou v Ústavě České republiky.

Z tohoto důvodu stěžovatel žádá Nejvyšší správní soud, aby se obrátil na Ústavní soud s návrhem na zrušení § 16 odst. 2 zákona o azylu pro jeho rozpor s ústavním pořádkem.

Za druhé, stěžovatel namítal, že v případě jeho vyhoštění, resp. vycestování na Ukrajinu by došlo k porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publ. pod č. 209/1992 Sb., dále jen „Úmluva“), neboť „*každý kdekoli v jurisdikci smluvního státu je chráněn před zásahy do soukromého a rodinného života, před mučením a nelidským zacházením atp.*“ a závazky z Úmluvy mají extraterritoriální působnost. Podle stěžovatele má stát povinnost nevrátit cizince na území státu, ve kterém mu hrozí nelidské zacházení (stěžovatel zde cituje věc *Chahal proti Spojenému království*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 11. 1996, stížnost č. 22414/93, § 74), přičemž je irelevantní, je-li původcem zacházení stát či nestátní subjekt (*Ahmed proti Rakousku*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 12. 1996, stížnost č. 25964/94) či zdravotní stav cizince (*D. proti Spojenému království*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96). Ochrana poskytovaná čl. 8 Úmluvy může být podle stěžovatele významná v případech, kdy zásah do práv jednotlivce nedosahuje intenzity pro aplikaci čl. 3 Úmluvy, což je podle stěžovatele i jeho případ, neboť nemůže v zemi původu svobodně praktikovat svou víru a je mu vyhrožováno. Dále stěžovatel vyjmenoval několik rozsudků Evropského soudu pro lidská práva k čl. 8 Úmluvy (*Bensaid proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 6. 2. 2001, stížnost č. 44599/98; *W. proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 8. 7. 1987, stížnost č. 9749/82; *Mokrani proti Francii*, rozsudek ze dne 15. 7. 2003, stížnost č. 52206/99), z nichž dovozuje, že v jeho případě došlo k zásahu do jeho práva na soukromý a rodinný život, který Úmluva nepřipouští, a tudíž je nutno v souladu s čl. 1 odst. 2 a 10 Ústavy aplikovat Úmluvu přednostně.

Za třetí, stěžovatel namítá nepřezkoumatelnost rozhodnutí krajského soudu z následujících důvodů: (1) krajský soud nevyjasnil otázku svobody náboženského vyznání evangelíků na Ukrajině; (2) krajský soud nevyjasnil postavení evangelíků na Ukrajině a přestup stěžovatele na novou víru; a (3) krajský soud nevyjasnil pronásledování stěžovatele.

Za čtvrté, stěžovatel namítá, že mu měl být udělen azyl podle § 12 zákona o azylu, jelikož mu hrozí pronásledování z důvodu přestupu z pravoslavné víry k víře evangelické. Rovněž se oženil s evangeličkou a jeho vlastní rodina ho zavrhl. K důvodům uvedeným v § 12 zákona o azylu stěžovatel dodává, že návrat jeho rodiny na Ukrajinu je nemyslitelný z důvodu zdravotních, neboť pochází z Černobylské oblasti, kde manželka stěžovatele nemohla otěhotnět.

Za páté, stěžovatel namítá, že pokud mu nebude udělen azyl, má nárok z uvedených důvodů alespoň na udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

Za šesté, stěžovatel v doplnění kasační stížnosti ze dne 23. 1. 2008 dodává, že se krajský soud dopustil vady řízení, neboť mu nedal možnost zúčastnit se osobně jednání, kde chtěl předejít své obavy z návratu do země původu, a rozhodl bez jednání.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti zopakoval argumenty uvedené v jeho rozhodnutí. Dále uvedl, že stěžovatel v průběhu řízení o mezinárodní ochraně neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být ve své zemi původu vystaven

pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu ani že by mu hrozila vážná újma ve smyslu § 14a zákona o azylu. Stěžovatel mohl o azyl (resp. o mezinárodní ochranu) požádat před udělením správního vyhoštění, a tudíž byla aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu namístě. Dále žalovaný uvedl, že účelem stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu byla legalizace pobytu na území České republiky, což není v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu azylově relevantní důvod. Úprava § 16 odst. 2 zákona o azylu je podle žalovaného v souladu s ústavním pořádkem, což potvrzuje i judikatura Nejvyššího správního soudu (žalovaný cituje rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81, www.nssoud.cz a ze dne 9. 2. 2006, č. j. 2 Azs 137/2005 - 51, www.nssoud.cz). Pokud jde o námitku, že ne všem osobám s uděleným správním vyhoštěním je jejich žádost o mezinárodní ochranu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 2 zákona o azylu, ta podle žalovaného neobstojí s ohledem na individuální posuzování žádostí o mezinárodní ochranu.

III.

Posouzení přípustnosti a přijatelnosti kasační stížnosti

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.) a stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatel namítá kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., a kasační stížnost je proto přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

- 1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu;*
- 2) kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu;*
- 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně;
- 4) další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.*

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

- a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu;
- b) krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, a to zejména z toho důvodu, že se krajský soud dopustil zásadního pochybení spočívajícího v nesprávném posouzení podmínek pro aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu a dopustil se také několika nesprávných závěrů ohledně § 12 a § 14a zákona o azylu, přičemž tato pochybení *prima facie* mohla mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele (čtvrtý důvod přijatelnosti).

IV.

Právní hodnocení věci

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a neshledal kasační stížnost důvodnou.

IV. a)

Aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu

Jako první v pořadí je nutné posoudit otázku vztahu § 16 odst. 2 zákona o azylu na jedné straně a § 12 a § 14a zákona o azylu na straně druhé. Žalovaný totiž zastává názor, že pokud stěžovatel mohl o azyl (resp. o mezinárodní ochranu) požádat před udělením správního vyhoštění a neučinil tak, mohl aplikovat § 16 odst. 2 zákona o azylu, aniž by se musel zabývat tvrzeními stěžovatele ohledně § 12 a § 14a zákona o azylu. Krajský soud pak tento názor žalovaného nepotvrdil ani nevyvrátil a provedl přezkum žalobních námitek stěžovatele ohledně § 12 a § 14a zákona o azylu.

Ke vztahu § 16 odst. 2 zákona o azylu na jedné straně a § 12 a § 14a zákona o azylu na straně druhé se detailně vyjádřil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, www.nssoud.cz.

Stejně jako ve věci vedené pod sp. zn. 5 Azs 24/2008 i v projednávaném případě žalovaný a částečně i krajský soud vycházeli z prejudikatury Nejvyššího správního soudu, která se týkala právního stavu z doby před transpozicí směrnice Rady č. 2004/83/ES, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále též „kvalifikační směrnice“). Rozhodnutí žalovaného však bylo přijato až po uplynutí lhůty pro transpozici kvalifikační směrnice (10. 10. 2006) Z tohoto důvodu jsou závěry vyslovené

v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 8. 2008, č. j. 5 Azs 24/2008 - 48, www.nssoud.cz, použitelné i na projednávaný případ.

V tomto rozsudku dospěl Nejvyšší správní soud po rozboru relevantních ustanovení kvalifikační směrnice a směrnice Rady č. 2005/85/ES, o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (dále též „procedurální směrnice“) k závěru, že „z čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice ve spojení s čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice vyplývá, že žádost o mezinárodní ochranu lze posoudit jako zjevně nedůvodnou, pokud žadatel podává žádost „pouze“ proto, aby pozdržel nebo zmařil výkon dřívějšího anebo blížícího se rozhodnutí, které by vedlo k jeho vyhoštění, přičemž podání žádosti po obdržení rozhodnutí o správním vyhoštění a priori nevylučuje, že mu bude udělen azyl nebo doplňková ochrana, pokud mu hrozí pronásledování z azylově relevantních důvodů, resp. skutečné nebezpečí vážné újmy pro účely doplňkové ochrany. Z toho jednoznačně vyplývá rozpor mezi závazkem České republiky plynoucím z komunitárního práva a dosavadním výkladem § 16 odst. 2 zákona o azylu zastávaným Nejvyšším správním soudem“.

Nejvyšší správní soud následně provedl odklon od své dřívější judikatury, když v tomto citovaném rozhodnutí konstatoval: „Ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu je nutné vykládat tak, že „jako zjevně nedůvodná se zamítne i žádost o udělení mezinárodní ochrany, je-li z postupu žadatele patrné, že ji podal (POUZE) s cílem vyhnout se brozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoli mohl požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve, a pokud žadatel neprokáže opak“. Jen takový výklad je v souladu s čl. 13 a 18 kvalifikační směrnice ve spojení s čl. 23 odst. 4 písm. i) a j) procedurální směrnice (...). Tento výklad ostatně odpovídá i dalším důvodům pro posouzení žádosti jako zjevně nedůvodné [§ 16 odst. 1 písm. a): „(žadatel) uvádí POUZE ekonomické důvody“ či § 16 odst. 1 písm. c): „(žadatel) žádá o udělení mezinárodní ochrany POUZE proto, aby unikl situaci všeobecné nouze“]. Vložení slůvka „pouze“ nic nemění na tom, že podání žádosti o mezinárodní ochranu až v případě brozícího vyhoštění je ve valné většině případů účelové (...). Nicméně pokud žadatel přesvědčivě prokáže, že mu hrozí v zemi původu pronásledování z azylově relevantních důvodů nebo skutečné nebezpečí vážné újmy, je žalovaný povinen se zabývat i jeho tvrzeními podle § 12 a § 14a zákona o azylu, a případně azyl či doplňkovou ochranu udělit. Z výše uvedeného vyplývá, že v případě podání žádosti o mezinárodní ochranu až ve chvíli, kdy žadateli hrozí vyhoštění, existuje vyvrátitelná domněnka, že tato žádost byla účelová. Žadatel však může prokázat nejen, že žádost nemohl podat dříve, ale (nezávisle na tom, že ji mohl podat dříve) rovněž, že ji nepodal pouze s cílem vyhnout se brozícímu vyhoštění. Použití ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu tudíž vyžaduje třístupňový test: (1) zda hrozí stěžovateli vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny (...); (2) zda mohl žadatel požádat o udělení mezinárodní ochrany dříve; a (3) zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se tomuto brozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Tyto tři podmínky musí být splněny kumulativně; v případě nesplnění byť jedné z nich nelze § 16 odst. 2 zákona o azylu aplikovat.“

Z tohoto rozsudku tedy mj. plyne, že stěžovatelova námitka ohledně protiústavnosti § 16 odst. 2 zákona o azylu je lichá. Eurokonformní výklad tohoto ustanovení přijatý Nejvyšším správním soudem ve věci vedené pod sp. zn. 5 Azs 24/2008 je totiž zároveň plně v souladu s ústavním pořádkem České republiky, neboť nevylučuje, aby byla stěžovateli v odůvodněných případech udělena jedna z forem mezinárodní ochrany i

přesto, že podal žádost o udělení mezinárodní ochrany až v době, kdy mu hrozilo vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny. Jak Nejvyšší správní soud v této věci dodal: „*Ustanovení § 16 odst. 2 zákona o azylu ... nelze vykládat jako další vylučující klauzuli; vylučující klauzule jsou taxativně vymezeny v čl. 12 a 17 kvalifikační směrnice (v zákoně o azylu pak v § 15 a § 15a) a rozšíření důvodů pro vyloučení z mezinárodní ochrany by bylo v rozporu s komunitárním právem*“. Stejně tak je lichá námitka stěžovatele poukazující na arbitrární a diskriminační aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu v praxi. Je na každém žadateli, který podá žádost o mezinárodní ochranu až ve chvíli, kdy mu hrozí správní vyhoštění, aby domněnku účelovosti žádosti odůvodňující aplikaci § 16 odst. 2 zákona o azylu vyvrátil.

Pokud jde o projednávaný případ, na základě výše uvedeného třístupňového testu vyplývajícího z § 16 odst. 2 zákona o azylu Nejvyšší správní soud považuje za nesporné, že (1) stěžovateli hrozí správní vyhoštění a (2) že mohl podat žádost o mezinárodní ochranu dříve. Sporným je tedy pouze třetí bod testu, tj. otázka, zda stěžovatel podal či nepodal žádost o mezinárodní ochranu „pouze“ s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění.

Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku k aplikaci třetího bodu testu uvedl následující: „*V této souvislosti Nejvyšší správní soud podotýká, že si je dobře vědom častých případů zneužívání azylové procedury, na které § 16 odst. 2 zákona o azylu a ostatně celý institut zjevně nedůvodných žádostí dopadá. Z tohoto důvodu při posuzování třetího bodu testu (zda je z postupu žadatele patrné, že žádost o mezinárodní ochranu podal „pouze“ s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny) leží důkazní břemeno výhradně na žadateli. Jakýkoliv jiný závěr by učinil § 16 odst. 2 zákona o azylu (a ostatně celý institut zjevně nedůvodných žádostí) zbytečný, neboť by mezi posuzováním standardních a zjevně nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu nebyl žádný rozdíl. Zásadním, nikoliv však výlučným faktorem ..., pro posouzení třetího bodu testu je mj. délka času, jež uplynula od chvíle, kdy žadatel začal pobývat na území České republiky nelegálně, do udělení rozhodnutí o správním vyhoštění. Jak bylo uvedeno již výše, existuje zásadní rozdíl mezi aplikací § 16 odst. 2 zákona o azylu na žadatele, jenž pobýval na území České republiky nelegálně po tři roky a bylo mu uděleno již druhé správní vyhoštění, a žadatelem, kterému bylo uděleno správní vyhoštění ihned po jeho příletu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště Praha - Ruzyně a jenž podal žádost o mezinárodní ochranu den či dva poté. Mezi další faktory pak patří věrohodnost tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu. Nicméně je nutné mít stále na paměti, že žádost o mezinárodní ochranu je nutné posuzovat jako celek a podání žádosti o mezinárodní ochranu až v případě hrozícího vyhoštění je pouze jedno z kritérií, byť nepochybně významné, v celkovém posouzení věrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu*“.

V projednávaném případě pobýval stěžovatel nelegálně na území České republiky od října roku 2003 až do udělení správního vyhoštění v říjnu 2006, tj. po dobu 3 let, přičemž sám v pohovoru se žalovaným uvedl, že o možnosti podat žádost o mezinárodní ochranu již delší dobu věděl od přítelkyně. Tyto dva faktory výrazně snižují věrohodnost stěžovatele, nicméně samy o sobě nejsou rozhodující, a proto je nutné přistoupit i k posouzení námitek stěžovatele směřujících k aplikaci § 12 a § 14a zákona o azylu. Z § 28 zákona o azylu pak plyne povinnost posuzovat nejprve podmínky pro udělení azylu.

IV. b)

Azyl podle § 12 zákona o azylu

Nejprve je třeba se vyrovnat s kasační námitkou stěžovatele, která krajskému soudu v souvislosti s důvody podle § 12 zákona o azylu vytýkala nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. Vskutku velmi kusý rozsudek krajského soudu shledal Nejvyšší správní soud sice na samé hranici přezkoumatelnosti, nikoli však nepřezkoumatelným, a to především z toho důvodu, že sám stěžovatel formuloval své žalobní body týkající se případných důvodů pro udělení azylu i doplňkové ochrany velmi obecně, přičemž tyto důvody konkretizoval až v kasační stížnosti (z tohoto hlediska jsou naopak kasační námitky stěžovatele na samé hranici přípustnosti z pohledu § 104 odst. 4 s.ř.s, neboť se opírají o důvody, které stěžovatel sice uplatnil v řízení před krajským soudem, ovšem, jak již bylo řečeno, ve velmi obecné podobě). Jestliže tedy například stěžovatel v žalobě konkrétně neuplatňoval žádné skutečnosti, jež by se vztahovaly k jeho tvrzenému pronásledování z důvodu přechodu na evangelickou víru, nemůže být důvodem zrušení rozsudku krajského soudu, že se krajský soud na tyto otázky nezaměřil.

Pokud jde o argumenty uvedené v kasační stížnosti k § 12 zákona o azylu, všechny stěžovatelovy námitky se týkají § 12 písm. b) zákona o azylu a Nejvyšší správní soud, jsa vázán stížními body, tudíž nepřezkoumává aplikaci § 12 písm. a) zákona o azylu. Stěžovatel uvádí, že se v případě návratu do země původu obává (1) naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob, (2) možných zdravotních rizik z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií a (3) z důvodu konverze z pravoslavné církve na evangelickou víru i nátlaku, aby přestoupil zpět k pravoslavné církvi.

K první hrozbě Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel nikterak neprokázal spojitost mezi výhrůžkami ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob na jedné straně a azylově relevantními důvody taxativně stanovenými v § 12 písm. b) zákona o azylu (tj. s rasou, pohlavím, náboženstvím, národností, příslušností k určité sociální skupině nebo zastáváním určitých politických názorů) na straně druhé. To stejné platí i pro druhou hrozbu – z možných zdravotních rizik z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií. Za těchto okolností nelze azyl udělit (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 1. 2007, č. j. 6 Azs 80/2006 - 64, www.nssoud.cz; rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 - 79, www.nssoud.cz; či rozsudek ze dne 16. 2. 2005, č. j. 2 Azs 16/2005 - 72, www.nssoud.cz), a tudíž je bezpředmětné zkoumat další prvky definice uprchlíka (tj. např. existenci pronásledování). Krajský soud tedy sice pochybil, když bez dalšího vyloučil možnost udělení azylu proto, že se stěžovatel neobrátil o pomoc na vnitrostátní orgány, přičemž neposoudil opodstatněnost důvodů stěžovatele, proč tak neučinil, ačkoliv stěžovatel uvedl, že majitelem havarovaného vozidla byl prokurátor Rovenské oblasti, a proto dle jeho názoru nemělo smysl se na policii obracet, ovšem vzhledem ke zjevné absenci spojitosti jednání majitele havarovaného vozidla a

dalších neznámých osob s azylově relevantními důvody nemohlo mít dané pochybení krajského soudu vliv na zákonnost jeho rozhodnutí.

Pokud jde o třetí hrozbu – z důvodu konverze z pravoslavné církve na evangelickou víru i nátlaku, aby přestoupil zpět k pravoslavné církvi – stěžovatel sice namítá spojitost této hrozby s jedním z důvodů pronásledování uvedených v § 12 písm. b) zákona o azylu (konkrétně pronásledování z důvodu náboženství), nicméně vůbec neuvedl, jaké nakládání mu po návratu na Ukrajinu z důvodu konverze na evangelickou víru hrozí, a nikterak neprokázal, že by k realizaci této hrozby (resp. jakou formou) v případě jeho návratu na Ukrajinu mohlo dojít. Uvedl pouze jediné konkrétní tvrzení – že ho jeho rodina zavrhlá – což samo o sobě zjevně nedosahuje intenzity pronásledování (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 6. 2008, č. j. 8 Azs 23/2008 - 75; rozsudek ze dne 24. 4. 2008, č. j. 7 Azs 12/2008 - 98; či rozsudek ze dne 5. 12. 2007, č. j. 3 Azs 88/2007 - 67, všechny dostupné na www.nssoud.cz). Ani z tohoto pohledu tedy nebyl krajský soud povinen detailně zkoumat otázku svobody náboženského vyznání evangelíků na Ukrajině ani postavení těch evangelíků na Ukrajině, kteří k této víře konvertovali od pravoslavné církve.

Lze tedy konstatovat, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu a jeho námitky vztahující se k této otázce tudíž nejsou důvodné.

IV. c)

Doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu

Doplňková ochrana je upravena v §14a zákona o azylu, který ve svém prvním odstavci stanoví: *„Doplňková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.“*

Ve druhém odstavci téhož ustanovení se definuje vážná újma, za kterou se považuje: *„a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.“*

V této souvislosti Nejvyšší správní soud připomíná důvody pro udělení doplňkové ochrany, které stěžovatel předeštel v kasační stížnosti a které rovněž uvedl jako důvody pro podání žádosti o mezinárodní ochranu ve správním řízení. Jedná se o (1) naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob, (2) zdravotní rizika spojená s návratem do oblasti zasažené černobylskou havárií a (3) vážná újma z

důvodu konverze z pravoslavné církve na evangelickou víru a nátlak, aby přestoupil zpět k pravoslavné církvi.

Pokud jde o možná zdravotní rizika z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií, Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel neuvedl žádný důvod, proč se nemůže přesunout do jiné části Ukrajiny, kde tato zdravotní rizika nejsou, resp. jsou naprosto minimální (k možnosti vnitřní ochrany viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 - 93, publikovaný pod č. 1551/2008 Sb. NSS). Tato námitka je tedy nedůvodná. Pouze jako *obiter dictum* Nejvyšší správní soud dodává, že zdravotní rizika hrozící po případném návratu do země původu musí v souladu s rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva ve věci *D. proti Spojenému království* (ze dne 2. 5. 1997, stížnost č. 30240/96, § 53-54) dosáhnout velmi vysoké úrovně intenzity, přičemž v projednávaném případě nic nenásvědčuje tomu, že by mohlo být této hranice dosaženo (srov. rovněž rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 27. 5. 2008 ve věci *N. proti Spojenému království*, stížnost č. 26565/05, § 42-51; a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, www.nssoud.cz).

Pokud jde o tvrzenou hrozbu vážné újmy z důvodu konverze z pravoslavné církve na evangelickou víru a nátlak, aby přestoupil zpět k pravoslavné církvi, Nejvyšší správní soud v souladu se zásadou *a maiori ad minus* konstatuje, že pokud stěžovatel neprokázal existenci pronásledování, jež obsahuje jednání nižší intenzity než vážná újma, je z povahy věci jasné, že stěžovateli nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, která má oporu v čl. 3 Úmluvy (přes drobné odlišnosti, které nejsou v projednávaném případě směrodatné). Stěžovateli jednoznačně nehrozí z tohoto důvodu ani uložení ani vykonání trestu smrti ani poprava ze strany nestátních původců pronásledování [§ 14a odst. 2 písm. a) zákona o azylu]. Stejně tak není aplikovatelný ani § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, neboť podmínkou pro použití tohoto ustanovení je existence vnitřního ozbrojeného konfliktu. Takový konflikt však na Ukrajině neprobíhá. Pokud jde § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, podle nějž se za vážnou újmu pro účely definice doplňkové ochrany považuje situace, „pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky“, Nejvyšší správní soud podotýká, že Evropský soud pro lidská práva dosud nikdy nekonstatoval, že by navrácení jednotlivce do země, kde mu hrozí omezení jeho náboženské svobody, které nedosahuje intenzity čl. 3 Úmluvy, bylo v rozporu s Úmluvou. K obdobnému závěru dospěly i soudy jiných smluvních stran Úmluvy [srov. např. *Ullah v Special Adjudicator* [2002] EWCA Civ 1856 (16. 12. 2002), [2002] EWCA Civ 1856, [2003] 1 WLR 770, [2003] INLR 74, § 63-64; či *R v Special Adjudicator (Respondent) ex parte Ullah* [2004] UKHL 26 (17. 6. 2004)] a doktrína (srov. např. JORRO, P., SYMES, P.: *Review of Asylum Law & Practice*. Lexis Nexis, 2003, str. 403-404). Článek 9 Úmluvy totiž nemá na rozdíl např. od čl. 3 a 8 Úmluvy (viz níže) extrateritoriální účinky. I tato námitka je tedy nedůvodná.

Pokud jde o naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob, ustanovení § 14a odst. 2 písm. a) a c) zákona o azylu jsou ze shora uvedených důvodů neaplikovatelná. Pokud jde o § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, Nejvyšší správní soud souhlasí se stěžovatelem (byť níže citované kauzy se týkají čl. 3 Úmluvy a nikoliv čl. 8 Úmluvy, jak uvádí stěžovatel), že stát má povinnost nevrátit cizince na území státu, ve kterém mu hrozí nelidské zacházení (*Chahal proti Spojenému království*,

rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 15. 11. 1996, stížnost č. 22414/93, § 74; srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 23/2007 - 64, publikovaný pod. č. 1336/2007 Sb. NSS), a že je irelevantní, je-li původcem zacházení stát či nestátní subjekt (*Abmed proti Rakousku*, rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 12. 1996, stížnost č. 25964/94; srov. rovněž rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 9. 2008, č. j. 3 Azs 48/2007 - 57, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 - 70, oba www.nssoud.cz). Nicméně v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva musí zacházení se stěžovatelem dosáhnout dostatečného stupně intenzity, aby mohlo být považováno za mučení, nelidské či ponižující zacházení (*Cruz Varas a ostatní proti Švédsku*, rozsudek ze dne 20. 3. 1991, stížnost č. 15576/89, § 83). Podle Nejvyššího správního soudu tohoto prahu v projednávaném případě zjevně nebylo dosaženo, což ostatně uznává i sám stěžovatel, který v kasační stížnosti uvedl, že „ochrana ustanovením článku 8 Úmluvy může být významná v případech, kdy zásah do práv jednotlivce nedosahuje intenzity pro aplikaci čl. 3 Úmluvy. To je rovněž případ, který nemůže v zemi původu svobodně praktikovat svou víru a je mu vyhrožováno“. Pro účely § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu je dále nutno prokázat „důvodné obavy, že pokud by byl [stěžovatel] vrácen [na Ukrajinu], by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy“, což rovněž vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k čl. 3 Úmluvy (*HLR proti Francii*, rozsudek ze dne 29.4. 1997, stížnost č. 24573/94, § 40-44). Podle Nejvyššího správního soudu však obavy stěžovatele v projednávaném případě důvodné nejsou, neboť stěžovatel svá tvrzení nepodložil dostatečně přesvědčivými důkazy, uplynula dlouhá doba od předmětného incidentu, došlo ke změně politické situace na Ukrajině, nepokusil se přestěhovat do jiné části Ukrajiny. Stěžovatel tak neunesl důkazní břemeno vyžadované čl. 3 Úmluvy. Na základě výše uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že stěžovateli nehrozí v případě návratu na Ukrajinu vážná újma ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.

Zbývá tedy posoudit, zda hrozba tvrzená stěžovatelem spadá pod § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Stěžovatel cituje obšírně z judikatury Evropského soudu pro lidská práva k čl. 8 Úmluvy, nicméně této argumentaci nelze v daném případě pro účely doplňkové ochrany přisvědčit.

Je totiž v prvé řadě třeba rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky ČR bylo samotné vycestování cizince [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“)], od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Samotná nutnost vycestování cizince do země původu při neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a za situace, kdy cizinci nesvědčí žádný jiný důvod k zákonnému pobytu na území ČR, totiž tomuto cizinci neznemožňuje, aby si po návratu do země původu nepožádal o některou z možných forem povolení k pobytu na území ČR dle zákona o pobytu cizinců. Naproti tomu se správním vyhoštěním je dle § 118 odst. 1 zákona o pobytu cizinců spojena vedle povinnosti vycestovat z území ČR vždy také doba, po kterou nelze cizinci vstup na toto území umožnit. Proto vedle případných důvodů znemožňujících vycestování cizince, které zakládají policii povinnost udělit cizinci vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území i přesto, že je mu uděleno správní vyhoštění (§ 179 ve spojení s § 120a a § 33 odst. 3 zákona o pobytu cizinců), je v § 119a

odst. 2 zákona o pobytu cizinců uveden speciální důvod, pro který nelze rozhodnutí o správním vyhoštění vůbec vydat, a tím je právě situace, kdy by důsledkem správní vyhoštění (tedy fakticky dlouhodobého zákazu pobytu cizince na území ČR) byl nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince. V takovém případě je však naopak cizinec povinen z území ČR vycestovat, neboť namísto správního vyhoštění je mu vystaven výjezdní příkaz (§ 118 odst. 2 zákona o pobytu cizinců), není však vyloučeno, aby následně požádal a v případě splnění zákonných podmínek také získal příslušné povolení k pobytu a mohl se tedy do ČR vrátit.

Z dikce § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců vyplývá, že právě toto ustanovení primárně chrání práva cizince na soukromý a rodinný život vyplývající z čl. 8 Úmluvy, nikoliv ustanovení § 179 odst. 2 písm. d) zákona o pobytu cizinců, které upravuje důvod znemožňující vycestování cizince pro rozpor takového vycestování s mezinárodními závazky ČR, ani jemu svou dikcí odpovídající ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, upravující obdobně formulovaný důvod udělení doplňkové ochrany, neboť je zřejmé, že obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. Přípustnou míru zásahu do práva stěžovatele na soukromý a rodinný život na území ČR tak nebylo na místě zkoumat v rámci řízení dle zákona o azylu, nýbrž tuto otázku bylo v daném případě třeba zkoumat a také byla příslušným správním orgánem zkoumána v rámci řízení o správním vyhoštění stěžovatele dle § 118 a násl. zákona o pobytu cizinců (viz rozhodnutí Policie ČR, Oblastního ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Plzeň, Oddělení cizinecké policie Klatovy, ze dne 10. 10. 2006, č. j. SCPP-545-13/PL-I-2006, které je součástí správního spisu).

Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR.

O takový výjimečný případ se ovšem u stěžovatele rozhodně nejedná. Pokud jde o rozsudky Evropského soudu pro lidská práva vyjmenované stěžovatelem v kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud konstatuje, že první skupina rozsudků se vztahuje k čl. 3 Úmluvy (jedná se o rozsudky ve věcech *Chahal proti Spojenému království*, *Ahmed proti Rakousku* a *D. proti Spojenému království*), a nikoliv k čl. 8; tyto rozsudky byly rozebrány výše v souvislosti s § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu. Druhá skupina rozsudků se týká čl. 8 Úmluvy, nicméně tyto rozsudky nejsou na projednávanou kauzu použitelné z následujících důvodů. Ve věci *Bensaid proti Spojenému království* (rozsudek ze dne 6. 2. 2001, stížnost č. 44599/98) pan Bensaid trpěl vážnou duševní poruchou, byl ženatý se státní příslušnicí Spojeného království a pobýval na území Spojeného království v době vyhoštění 11 let, a přesto Evropský soud pro lidská práva neshledal v případě jeho vyhoštění (tedy nikoliv pouze vycestování) do Alžírsko porušení čl. 3 Úmluvy ani čl. 8 Úmluvy, a to jednomyslně. Rozsudek ve věci *W. proti Spojenému království* (rozsudek ze dne 8. 7. 1987, stížnost č. 9749/82) se vůbec netýká cizineckého či azylového práva, nýbrž odebrání dítěte z rodičovské péče rodičům (přičemž oba měli státní příslušnost Spojeného království a v tomto státě rovněž žili) z důvodu jejich alkoholismu. Ve věci *Mokrani proti Francii*

(rozsudek ze dne 15. 7. 2003, stížnost č. 52206/99) se pak jednalo o „imigranta druhé generace“ alžírské národnosti, který se narodil ve Francii, v této zemi legálně od narození do vydání rozhodnutí o vyhoštění (pro pašování heroinu) soustavně žil, jeho rodina měla francouzské státní občanství a který měl dítě s francouzskou státní občankou. Jedná se tedy o diametrálně odlišné skutkové okolnosti od postavení stěžovatele, který ani v kasační stížnosti netvrdil, že by si v České republice vytvořil stále rodinné vazby. Vzhledem k tomu, že v daném případě by stěžovateli *prima facie* nesvědčily důvody znemožňující jeho vycestování na základě jeho osobních, příp. rodinných poměrů na území ČR, nemusí se Nejvyšší správní soud ani zabývat otázkou, zda by případná existence právě těchto důvodů znemožňujících jeho vycestování zároveň odůvodňovala udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

Jinou otázkou jsou případné extrateritoriální účinky čl. 8 Úmluvy, tedy otázka, do jaké míry je cizinci znemožněn jeho rodinný, případně soukromý život v jeho zemi původu a do jaké míry je přijímající stát právě z tohoto důvodu povinen umožnit mu přenést si svůj rodinný, resp. soukromý život na jeho území, a případně, zda je mu za tímto účelem povinen také udělit doplňkovou ochranu.

Z rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bensaid proti Spojenému království* (rozsudek ze dne 6. 2. 2001, stížnost č. 44599/98), jehož se stěžovatel mezi jinými dovolával, ovšem vyplývá, že podmínky pro spuštění extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy jsou velmi přísné, přičemž stěžovatel v kasační stížnosti namítá pouze možnost narušení jeho *soukromého* života na Ukrajině, kde jsou kritéria vyplývající z judikatury Evropského soudu pro lidská práva ještě přísnější než v případě možnosti narušení *rodinného* života. Evropský soud pro lidská práva totiž mj. také konstatoval, že ne každý zásah do morální a fyzické integrity (tj. do soukromého života stěžovatele), který by případně znamenal porušení čl. 8 Úmluvy ze strany smluvního státu Úmluvy, je dostatečný pro spuštění extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy (*F. proti Spojenému království*, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 22. 6. 2004, stížnost č. 17341/03; *Paramsothy proti Nizozemí*, rozhodnutí o přijatelnosti ze dne 10. 11. 2005, stížnost č. 14492/03; *Bensaid proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 6. 2. 2001, stížnost č. 44599/98, § 48). Na základě výše uvedených rozsudků Evropského soudu pro lidská práva Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že stěžovatelova tvrzená situace, tedy jeho možné osobní těžkosti spojené s praktikováním evangelického vyznání na Ukrajině či s vymáháním náhrady škody, zdaleka nedosahují intenzity nutné pro nastoupení extrateritoriálního účinku čl. 8 Úmluvy. Opět tedy nezbyvá než konstatovat, že vzhledem k tomu, že v daném případě by stěžovateli *prima facie* nesvědčily důvody znemožňující jeho vycestování na základě tvrzených zásahů do jeho osobních, příp. rodinných poměrů v zemi jeho původu, nemusí se Nejvyšší správní soud ani zabývat otázkou, zda by případná existence právě těchto důvodů znemožňujících jeho vycestování zároveň odůvodňovala udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu.

V daném případě se tedy aplikace ani zákona o azylu ani soudního řádu správního nemůže dostat do kolize s mezinárodními závazky ČR, které vyplývají z čl. 8 Úmluvy, nepřichází tedy v úvahu ani přednostní aplikace tohoto článku ve smyslu čl. 10 Ústavy ČR, jíž se domáhal stěžovatel.

Lze tak shrnout, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

IV. d)

Ostatní kasační námitky

Ani stěžovatelovu námitku, podle níž se krajský soud dopustil vady řízení, neboť mu nedal možnost zúčastnit se osobně jednání, kde chtěl předejít své obavy z návratu do země původu, a následně rozhodl bez jednání, nemohl Nejvyšší správní soud uznat jako důvodnou. Dle § 51 odst. 1 s. ř. s. může krajský soud rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci, o tom musí být ve výzvě poučen. V daném případě byla taková výzva, sepsaná navíc v ruském jazyce, o němž stěžovatel již ve správním řízení prohlásil, že je mu srozumitelný, a obsahující náležité poučení, stěžovateli doručena, dle doručky založené v soudním spisu, dne 21. 2. 2007. Ze soudního spisu nevyplývá, že by stěžovatel na uvedenou výzvu soudu v zákonem stanovené lhůtě jakkoli reagoval, a stěžovatel to ani netvrdí. Krajský soud tedy důvodně vycházel z toho, že stěžovatel souhlasí s tím, aby věc byla rozhodnuta bez jednání, a neporušil tak za daných okolností stěžovatelovo právo na projednání věci tím, že rozhodl ve věci dne 29. 8. 2007 bez jednání.

V.

Shrnutí

Nejvyšší správní soud dospěl k následujícím závěrům. Za prvé, žalovaný pochybil, neboť nesprávně posoudil podmínky aplikace § 16 odst. 2 zákona o azylu a nevypořádal se s argumenty stěžovatele relevantními pro účely mezinárodní ochrany, přičemž krajský soud tato pochybení napravil jen zčásti. I přes tato pochybení však Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, neboť nepřisvědčil stěžovatelovým námitkám, že stěžovatel splňuje důvody pro udělení azylu či doplňkové ochrany, a to z následujících důvodů.

Stěžovatel nesplnil podmínky pro udělení azylu, neboť v případě tvrzené hrozby naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob a hrozby možných zdravotních rizik z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií, neshledal Nejvyšší správní soud spojitost s azylově relevantními důvody zakotvenými v § 12 zákona o azylu. U tvrzeného strachu z pronásledování z důvodu konverze z pravoslavné církve na církev evangelickou pak stěžovatel neprokázal, že by k realizaci této hrozby (resp. jakou formou) v případě jeho návratu na Ukrajinu mohlo dojít. Stěžovatel rovněž nesplnil podmínky pro udělení doplňkové ochrany, kde Nejvyšší správní soud dospěl k těmto závěrům: (1) pokud jde o hrozbu vážné újmy z důvodu konverze z pravoslavné církve na evangelickou, vyhoštění jednotlivce do země, kde mu hrozí omezení jeho náboženské svobody, které nedosahuje intenzity čl. 3 Úmluvy, není v rozporu s Úmluvou, neboť čl. 9 Úmluvy nemá na rozdíl např. od čl. 3 Úmluvy extrateritoriální účinky; (2) pokud jde o možná zdravotní rizika z důvodu pobytu v oblasti zasažené černobylskou havárií, stěžovatel nevyužil možnosti se přesunout do jiné části

Ukrajiny; (3) pokud jde hrozbu z naplnění výhrůžek ze strany majitele poškozeného vozidla a dalších neznámých osob, tato hrozba nedosahuje dostatečného stupně intenzity vyžadovaného čl. 3 Úmluvy a stěžovatel navíc neunesl důkazní břemeno vyžadované čl. 3 Úmluvy. Pokud jde o stěžovatelovy osobní, příp. rodinné vazby v ČR, nemohou *prima facie* představovat důvod zabráňující na základě čl. 8 Úmluvy vycestování stěžovatele. Ani stěžovatelem tvrzené problémy na Ukrajině nedosahují intenzity vyvolávající nutnost přiznat čl. 8 Úmluvy extraterritoriální účinky.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel nesplňuje důvody pro udělení azylu ani doplňkové ochrany, a jelikož neuspěl ani s dalšími námitkami, Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost, i přes výše uvedená pochybení krajského soudu, důvodnou, a proto ji zamítl.

VI.

Rozhodnutí o nákladech řízení

O nákladech řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalovaný měl ve věci úspěch, příslušelo by mu tedy právo na náhradu nákladů řízení, které mu však nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Stěžovateli byl pro řízení o kasační stížnosti ustanoven krajským soudem zástupce z řad advokátů,; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 8 s. ř. s.). Ustanovenému zástupci stěžovatele byla přiznána odměna a náhrada hotových výdajů v celkové částce 5712 Kč [dva úkony právní služby za 2100 Kč podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 3 písm. f) a § 7 bodem 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění účinném od 1. 9. 2006, dále dva režijní paušály po 300 Kč podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu a DPH ve výši 19%, tj. 912 Kč, celkem tedy 5712 Kč].

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 28. listopadu 2008

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu